

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 43CoZm/25/2013
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6113207883
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 12. 2013
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Drahomíra Dibdiaková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2013:6113207883.1

Uznesenie

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací v obchodnoprávnej veci navrhovateľa CD Consulting s.r.o., so sídlom Nagano Office Center, K červenému dvoru 3269/25a, Praha 3, Česká republika, IČO: 264 29 705, zast. Advokátskou kanceláriou Fridrich Paľko s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, IČO: 36 864 421 proti odporcovi W. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom I. XX, B., štátny občan SR o zaplatenie 1.201,87 Eur s prísl., o odvolaní navrhovateľa proti rozhodnutiu Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 16CbZm 78/2013-25, IČS: 6113207883 zo dňa 1. júla 2013 jednohlasne takto

rozhodol:

Rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica č.k. 16CbZm 78/2013-25, IČS: 6113207883 zo dňa 1. júla 2013 zo dňa 1. júla 2013 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** okresnému súdu na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Napadnutým rozhodnutím zamietol okresný súd návrh navrhovateľa na zaplatenie sumy 1.201,87 Eur spolu so zmenkovým úrokom vo výške 0,25% denne zo sumy 1.201,87 Eur od 24.09.2010 do zaplatenia, 6% úroku ročne zo zmenkovej sumy 1.201,87 Eur od 15.11. 2010 do zaplatenia a zmenkovej odmeny vo výške 1/3% zmenkovej sumy, t.j. 4,01 Eur. Odporcovi náhradu trov konania nepriznal.

Rozhodnutie odôvodnil okresný súd tým, že návrh bol podaný navrhovateľom na predtlačenom formulári podľa bodu 4.4.2. Nariadenia Európskeho parlamentu a rady ES č. 861/2007 z 11.07.2007 o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej Nariadenie), ku ktorému priložil zmenku. Odporca nepodal podľa čl. 5 ods.2 a 3 cit. Nariadenia na tlačive „C“ žiadne vyjadrenie a nežiadal nariadiť vo veci pojednávanie. Na pojednávaní, ktoré okresný súd vo veci nariadil navrhovateľ žiadal rozhodnúť o nároku zo zmenky, ktorá je perfektná, a nie ho posudzovať podľa spotrebiteľského práva a žiadne dokazovanie na ním uplatnený nárok zo zmenky nenavrhol vykonať. Odporca na pojednávaní nárok navrhovateľa uznal.

Okresný súd z pripojeného exekučného spisu zistil, že zmenka, ktorá bola priložená k návrhu bola vystavená ako zabezpečovací prostriedok úveru poskytnutého spoločnosťou Pohotovosť s.r.o., ktorý má povahu spotrebiteľského úveru. Zmenku vystavenú odporcom v prospech spoločnosti Pohotovosť s.r.o., táto spoločnosť následne indosovala na navrhovateľa ako zahraničnú právnickú osobu.

Na základný právny vzťah medzi pôvodným majiteľom zmenky a odporcom, ktorý zmenka zabezpečuje aplikoval okresný súd podľa čl. 19 Nariadenia slovenské právo, a to Občiansky súdny poriadok, Občiansky zákonník, zák. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ako aj Smernicu Rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, Smernicu č. 2008/48/EHS o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a Smernicu č. 2005/29/EHS o nekalých obchodných praktikách podnikateľov voči spotrebiteľom na vnútornom trhu.

Okresný súd posúdil zmluvu o úvere uzatvorenú s odporcom, na základe ktorej bol poskytnutý odporcovi úver ako zmluvu spotrebiteľskú, na zabezpečenie ktorej vystavil podľa čl. 14 Všeobecných obchodných

podmienok (ďalej VOP) odporca voči veriteľovi, spoločnosti Pohotovosť s.r.o. blankozmenku bez vyplnenia zmenkovej sumy a dátumu začiatku jej úročenia. Pri podpisovaní úverovej zmluvy ako zmluvy spotrebiteľskej nemal odporca ako spotrebiteľ možnosť ovplyvniť jej obsah, preto okresný súd skúmal postavenie odporcu ako spotrebiteľa pri uplatnení práva zo zmenky, ako aj neprijateľné zmluvné podmienky s poukazom na § 52 a § 53 ods.4 OZ a dospel k záveru, že vystavenie zmenky je potrebné považovať za neprijateľnú zmluvnú podmienku. Poukázal aj na neprípustnosť zmenky v spotrebiteľskom vzťahu, ktorú veriteľ nesmie prijať, ak nebola vystavená v súlade s § 4 ods.6 zák.č. 258/2001 Z.z. zákona o spotrebiteľských úveroch, účinného v čase podpisu zmluvy o spotrebiteľskom úvere. Zo zákona o spotrebiteľských úveroch vyplýva zákaz plniť dlh zmenkou alebo šekom, pričom dátum podpísania úverovej zmluvy je v prejednávanej veci totožný s dátumom vystavenia zmenky.

Podľa právneho názoru okresného súdu vyplnil navrhovateľ zmenkovú sumu v rozpore s ust. § 4 ods.6 zák.č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, keď vyplnil zmenkovú sumu nad hodnotu 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Navrhovateľ tak zabezpečil spotrebiteľské úvery zmenkami, ktoré prevyšujú úverové istiny, v dôsledku čoho je takýto právny úkon absolútne neplatný.

Veriteľ nedohodol so spotrebiteľom obsah a ani konkrétne znenie dohody o vyplnení zmenky obsiahnutej vo VOP individuálne, preto ide o podmienku, ktorá je podľa čl. 2 písm. a/ v spojení čl. 3 ods. 1/ a 2/ Smernice č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách nekalou, keďže jej účinkom a dôsledkom by bolo priznanie neprimerane vysokého zmenkového úroku 0,25% denne zo sumy vyplnenej do zmenky za to, že odporca neplnil svoj záväzok včas. Podľa názoru okresného súdu, je v rozpore s obsahom a účelom § 4 ods.6 Zákona o spotrebiteľských úveroch, účinného v čase uzatvorenia zmluvy o úvere splniť dlh zmenkou alebo šekom, iba ak by šlo o zabezpečovaciu zmenku. Ak má zmenka slúžiť na zabezpečenie nárokov vyplývajúcich z poskytnutého úveru, je v rozpore s účelom cit. ustanovenia, aby bol v zabezpečovacej zmenke obsiahnutý zmenkový úrok v neprimeranej sadzbe 91,25% ročne. V tejto súvislosti poukázal okresný súd na právnu úpravu obsiahnutú v § 369 ods.1 Obch.zák. s platnosťou od 15.01.2009, podľa ktorej, ak vznikol záväzok zo spotrebiteľskej zmluvy a dlžníkom možno dohodnúť úroky z omeškania najviac do výšky ustanovenej podľa predpisu občianskeho práva, t.j. zákonnej výšky úrokov z omeškania stanovenej Nariadením vlády SR č. 87/1995 Z.z. Pri vystavení neúplnej zmenky s úrokom 0,25% denne tak ide zo strany poskytovateľa úveru o obchádzanie cit. zákonného ustanovenia s úmyslom získať od dlžníka sankčné plnenie v neprimeranej výške. Takéto plnenie je tiež v rozpore s dobrými mravmi, pretože je v hrubom nepomere vo vzťahu k zabezpečovanej zmluvnej povinnosti plniť včas a/alebo riadne a vzbudzuje odôvodnené pochybnosti, či skutočnou kauzou právneho úkonu nie je práve získanie takéhoto neprimeraného plnenia. Dohoda o vyplnení zmenky tak podľa názoru okresného súdu obchádza zákon, preto je právnym úkonom podľa § 39 OZ absolútne neplatný a neplatnosť tejto dohody spôsobuje aj v zmenke vpísaný úrok vo výške 91,25% ročne, pokiaľ ide o túto jej časť. Takéto dojednanie predstavuje neprijateľnú podmienku uvedenú v spotrebiteľskej zmluve a je potrebné považovať ho podľa § 54 ods.5 OZ za neplatné.

Rovnako považoval okresný súd za neplatné aj VOP, ktoré podľa čl. 5 Smernice Rady č. 93/13/EHS z 05.04.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách v prípade, že sú všetky alebo niektoré ponúkané spotrebiteľovi v písomnej forme, musia byť vypracované zrozumiteľne tak, aby neexistovala žiadna pochybnosť o zmysle podmienky, pričom prednosť má výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Keďže sa odporca nemal možnosť reálne oboznámiť s obsahom VOP, nakoľko na nich absentuje jeho podpis, šlo zo strany odporcu o nedostatok prejavovania slobodnej, určitej a vážnej vôle vstúpiť do vzťahu s navrhovateľom a podpísať zmenku. Vyššie uvedený postup navrhovateľa, a to s prihliadnutím na neoprávnené vyplnenú zmenkovú sumu, neprijateľnú dohodu o vyplnení blankozmenky, zložitú čitateľnosť obchodných podmienok považoval okresný súd za taký postup poskytovateľa úveru, ktorý spĺňa kritériá nekalej praktiky, v dôsledku čoho považoval zmenku za neplatnú.

Okresný súd mal tiež za to, že údaj o splatnosti obsiahnutý v zmenke je neurčitý, pretože nebol stanovený v súlade s § 1 bod 4 a § 75 bod 3 zák.č. 191/1950 Zb. o zmenkách a šekoch, keď predmetná zmenka má v druhom odstavci splatnosť uvedenú „zaplatím za túto zmenku pri predložení“ a v piatom odstavci má stanovenú splatnosť „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Takýto neurčitý údaj splatnosti má za následok neplatnosť zmenky podľa § 33 ods.2 zák.č. 191/1950 Zb..

Skúmaním podmienok v spotrebiteľskom úvere tak dospel okresný súd k záveru, že navrhovateľ neoprávnené zabezpečil úver zmenkou presahujúcou istinu a príslušenstvo vo výške 30% istiny v čase

vyplnenia zmenky a keďže zmenka vychádzala z dohody o vyplnení zmenky, ktorú súd vyhlásil za neprijateľnú zmluvnú podmienku, pričom samotná zmenka vzhľadom na rozpor údajov splatnosti je rovnako zmenkou neplatnou, návrh navrhovateľa v celom rozsahu zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods.1 O.s.p. tak, že náhradu trov konania odporcovi nepriznal.

S rozhodnutím okresného súdu sa neuspokojil navrhovateľ a podal proti nemu odvolanie. V odvolaní navrhovateľ tvrdil, že v prejednávanej veci došlo zo strany súdu jeho konaním, ako aj rozhodnutím k porušeniu práva Európskej únie, a to čl. 4, 5 a 7 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady ES č. 861/2007 z 11.07.2007, ktoré má všeobecnú pôsobnosť, je záväzné vo všetkých svojich častiach a je priamo aplikovateľné v Slovenskej republike. Okresný súd nariadil vo veci pojednávanie napriek tomu, že podľa čl. 5 ods.1 Nariadenia ide skôr o výnimočnú možnosť ústneho pojednávania, pretože Nariadenie sleduje najmä zabezpečiť hospodárnosť a rýchlosť konania s nízkou hodnotou sporu, preto pojednávanie je možné nariadiť podľa Nariadenia len vo veciach rozporných tvrdení účastníkov konania, kde nebude možné potvrdiť alebo vyvrátiť tvrdenia účastníkov na základe predložených listinných alebo iných dôkazov.

Predvolanie na pojednávanie, ktoré bolo doručené navrhovateľovi obsahovalo dôvod, že okresný súd chce vec posúdiť právne inak a že tlačivo „C“ určené na odpoveď podľa čl. 5 ods.3 cit. Nariadenia neposkytuje odporcovi priestor na uvedenie relevantných skutočností. Zdôraznil pritom, že pojednávanie nie je možné uskutočniť za účelom zisťovania doplňujúcich informácií od účastníkov konania, ani skutkových tvrdení a ani dôkazov, pretože na tento účel slúži súdu procesný prostriedok upravený v čl. 7 ods.1 písm.a/ cit. Nariadenia. Pojednávanie preto nie je možné nariaďovať, ak súd hodlá vykonať iné právne posúdenia alebo ak súd neschvaľuje materiálne vyjadrenie práva Európskej únie prejavujúce sa v zostavení prílohy č. III Nariadenia - tlačivo „C“ na žalobnú odpoveď, ktoré reflektuje na najdôležitejšie stanoviská odporcu v konaní. Odporca nemusí všetky argumenty uviesť na tlačive „C“, ale podľa čl. 5 bod 3 cit. Nariadenia môže svoje stanovisko vykonať akýmkoľvek iným vhodným spôsobom, pri ktorom nemusí tlačivo na odpoveď vôbec použiť. Obava súdu, že by odporca nebol mal dost' priestoru pre vyjadrenie je preto neopodstatnená a nemôže byť dôvodom na nariadenie pojednávania.

Navrhovateľ ďalej namietal tú skutočnosť, že o nariadení pojednávania rozhoduje súd formou uznesenia, pričom okresný súd žiadne uznesenie nevydal a ani ho nedoručil stranám tak, aby bolo v zmysle čl. 5 bod 1 Nariadenia možné účastníkmi zistiť, z akých dôvodov považuje súd za potrebné vykonať ústne pojednávanie. Ak tak okresný súd nepostupoval, nemôžu byť výsledky pojednávania použité pre meritórne rozhodnutie súdu a konanie súdu je postihnuté vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, keďže súd porušil poučovaciu povinnosť prekročením ust. § 5 ods.1 O.s.p., ako aj ust. o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov a prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť vôbec v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia vykonané bez návrhu.

Odporca nedoručil súdu žiadnu žalobnú odpoveď v súlade s čl. 5 ods.3 alebo 6 Nariadenia, preto bol súd povinný postupovať podľa čl. 7 ods.3 Nariadenia a vydať rozsudok o pohľadávke tak, ako to vyplýva z čl. 5 ods.3, 6 a 7 cit. Nariadenia. Navrhovateľ v konaní predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, ktorá spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zák. č. 191/1950 Zb. a odporca voči forme a obsahu zmenky ani nenamietal. Neexistovala tak žiadna okolnosť, ktorá by odôvodňovala vykonanie ďalších dôkazov nevyhnutných pre rozhodnutie vo veci. Okresný súd vykonal iné než účastníkom navrhnuté dôkazy napriek tomu, že v danej veci mal a mohol rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Súd nemal oprávnenie na vykonávanie iných, účastníkmi nenavrhnutých dôkazov a toto nevyplývalo ani na základe prednesov sporových strán počas písomnej fázy konania, u ktorej je potrebné rešpektovať koncentračnú zásadu podľa čl. 5 Nariadenia. Odporca mohol na základe čl. 5 ods.3 a 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke, ak však tak neurobil, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej Nariadením. Podľa názoru navrhovateľa nie je súd legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods.1, veta prvá O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za odporcu. Takýmto postupom dochádza k porušeniu princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania, ako súčasť práva na spravodlivé súdne konanie. Odporca sa v konaní nedovoľoval svojej obrany ako spotrebiteľ žiadnym spôsobom, pohľadávku navrhovateľa nerozporoval a len súd sám iniciatívne rozširoval okruh dokazovaných skutočností v tom smere, aby získal pre odporcu dostatočný podklad pre zamietnutie návrhu, čím neobjektívne podporil odporcu v tomto konaní, o ktoré odporca neprejavil ani žiaden záujem. Takéto správanie súdu je v právnom štáte

neprijateľné a predstavuje výrazný zásah do práva na spravodlivý súdny proces, ktoré je garantované čl. 46 ods.1 Ústavy SR, ako aj čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Navrhovateľ v odvolaní tvrdil, že je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu, pričom ide o zmenku platnú, ktorá je abstraktným samostatným záväzkom neakcesorickej povahy a nie je možné ju spájať ani podmieňovať inými okolnosťami než tými, ktoré sú uvedené na zmenke. Navrhovateľ v konaní uplatnil bezpodmienečný záväzok odporcu, že za zmenku zaplatí, čo súd neakceptoval a vec posudzoval tak, ako by šlo o bežný zmluvný záväzok, čo je neprípustné. Okresný súd odignoroval ust. § 17 Zákona o zmenkách a šekoch, z ktorého vyplýva, že odporca vo všeobecnosti nie je oprávnený vznášať tzv. kauzálne námietky voči majiteľovi zmenky, ktoré vyplývajú z jeho vzťahov s pôvodným majiteľom zmenky. Ak tak v sporovom konaní nemôže robiť odporca, tým menej tak môže robiť sám súd.

Navrhovateľ nesúhlasil s tým, že by navrhovateľom uplatnená pohľadávka bola zjavne neopodstatnená a návrh neprípustný, pretože podľa čl. 4 cit. Nariadenia možno považovať uplatnený nárok za zjavne neopodstatnený len vtedy, ak nie sú splnené podmienky konania podľa Občianskeho súdneho poriadku alebo ak odporca nie je vecne pasívne legitimovaný. Nárok sa podľa Nariadenia považuje za neprípustný, ak nie je v podmienkach Slovenskej republiky vymáhateľný súdnou cestou, pričom v prejednávanej veci boli splnené všetky podmienky, preto je predikcia súdu zásadne mylná. Namietal aj odkaz okresného súdu na rozhodnutie Európskeho súdneho dvora v konaní C-419/2011, z ktorého oprávnenie súdu z úradnej moci skúmať postavenie odporcu ako spotrebiteľa nevyplýva. V tomto konaní bola riešená odlišná prejudiciálna otázka, ktorá sa nemôže týkať prejednávanej veci, a to existencia právomoci súdu konať, ak je táto odvodená od charakteru odporcu ako spotrebiteľa. V prejednávanej veci niet sporu o tom, že by na prejednanie veci nemal súd právomoc a túto ani žiaden z účastníkov, a ani sám súd nespochybnil. Rozsudok ESD citovaný okresným súdom sa týka výkladu odlišných predpisov Európskej únie, než súd v tomto konaní aplikoval a ide aj o odlišný skutkový základ veci, pretože charakter účastníka pre určenie právomoci súdu bol skúmaný na návrh odporcu a nárok zo zmenky bol uplatnený priamo prvým majiteľom zmenky, remitentom na rozdiel od prejednávanej veci, kde predmetom konania je nárok uplatnený zo strany indosatára. Tento rozdiel v osobách, ktoré zmenku uplatňujú má osobitný význam v nadväznosti na možnosť vznášať a uplatňovať kauzálne námietky v súvislosti s ust. § 17 Zákona zmenkového a šekového, ktoré prvostupňový súd celkom opomenul.

Nesúhlasil ani s odkazom okresného súdu na rozhodnutie nemeckého Najvyššieho súdu (BGH) z 25.02.1965 - II Zeitschrift für das gesamte Handelsrecht und Wirtschaftsrecht 191/62 Hamm, z ktorého malo vyplývať prelomenie zásady zmenky ako abstraktného cenného papiera, pretože toto rozhodnutie nie je zverejnené a okresný súd z neho necituje významné časti, ktoré by umožňovali dospieť k takému hodnoteniu, aké vykonal súd vo svojom odôvodnení. Navyše je 50 rokov staré a bolo vydané v čase, kedy európske spotrebiteľské právo prakticky neexistovalo. Ide zrejme o prekonaný a ojedinelý názor, z ktorého nie je možné vychádzať. Uviedol, že nie je možné rozhodnutím nemeckého Najvyššieho súdu negovať aplikáciu platnej právnej úpravy na území Slovenskej republiky, ktorou je Zákon zmenkový a šekový č. 191/1950 nehovoriac o tom, že nemecký Najvyšší súd rozhodoval podľa nemeckého práva, ktoré sa v oblasti zmenkového práva odlišuje od slovenského zmenkového práva, ktoré je súd povinný aplikovať v tejto veci. Použitie záverov cudzích súdov na slovenské právne prostredie považoval preto za neprijateľné.

Nesúhlasil ani s tým, že by z obsahu znenia zmenky vyplýval rozpor v údajoch o splatnosti, ktorá bola určená na videnie, teda po predložení. Veta „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“ predstavuje prípustnú modifikáciu lehoty na predloženie zmenky k plateniu podľa ust. § 34 ods. 1, tretia veta Zákona zmenkového a šekového, z ktorej vyplýva, že splatnosť zmenky nastáva v momente predloženia, pričom predložiť ju je možné v lehote 4 rokov od jej vystavenia a až po jej predložení v lehote 4 rokov nastáva jej splatnosť. Nie je preto daná žiadna postupná splatnosť tak, ako to okresný súd v odôvodnení uviedol, preto jeho záver nie je správny a vyplýva z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhol preto rozhodnutie okresného súdu zmeniť tak, že návrhu na uplatnenie pohľadávky odvolací súd v celom rozsahu vyhovie a prizná navrhovateľovi právo na náhradu trov odvolacieho konania, ktoré v odvolaní vyčíslil.

K odvolaniu navrhovateľa sa odporca nevyjadril.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací prejednal vec v rozsahu podľa § 212 ods.1 O.s.p., postupom podľa § 214 ods.2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa je dôvodné.

Zo spisového materiálu odvolací súd zistil, že odporca vystavil v O. O. blankozmenku, ktorú ako vystaviteľ riadne podpísal. Na zmenke je uvedené číslo zmluvy a záväzok odporcu zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad spoločnosti POHOTOVOSŤ s.r.o. sumu, ktorú táto spoločnosť doplní spolu s úrokom v deň začiatku úročenia, a to za podmienok dohodnutých v Dohode o vyplňovacom práve, obsiahnutej v čl. 14 Všeobecných obchodných podmienok. Spoločnosť POHOTOVOSŤ, s.r.o. vyplnila do zmenky dlžnú sumu a zmluvne dohodnutý zmenkový úrok vo výške 0,25% denne. Splatnosť bola dohodnutá údajom „Bez protestu“ a s údajom „Na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Z rubovej strany zmenky vyplýva, že spoločnosť POHOTOVOSŤ, s.r.o. indosovala zmenku na navrhovateľa, ktorý je zahraničnou právnickou osobou bez uvedenia dátumu. Odporca na zmenku navrhovateľovi nezaplatil žiadnu sumu, preto si navrhovateľ uplatnil voči nemu nielen zaplatenie zmenkovej sumy, vrátane zmluvne dohodnutého úroku 0, 25% zo zmenkovej sumy, ale aj zákonný 6% úrok a odmenu.

Po doručení návrhu navrhovateľa na tlačive „A“ spolu s tlačivom „C“ odporcovi sa tento nevyjadril a nenavrhol ani nariadiť vo veci pojednávanie. S prihliadnutím na možnosť iného právneho posúdenia veci považoval okresný súd za potrebné nariadiť ústne pojednávanie, na ktoré sa dostavili obaja účastníci. Nariadením pojednávania sledoval okresný súd ten účel, aby pre navrhovateľa nedošlo k vydaniu nepredvídateľného rozhodnutia súdu, a tým k odňatiu jeho možnosti konať pred súdom.

Okresný súd mal zo svojej rozhodovacej činnosti vedomosť o tom, že spoločnosť Pohotovosť s.r.o. má v predmete činnosti poskytovanie úverov pre fyzické osoby spotrebiteľov. Z exekučných konaní vyplýva záver, že takmer všetky žiadosti súdnych exekútorov o vydanie poverenia na vykonanie rozhodcovských rozhodnutí, v ktorých sú spotrebiteľia zaväzovaní na plnenie v prospech Pohotovosti s.r.o. boli zamietnuté, pretože obsahujú neprijateľné podmienky v neprospech spotrebiteľa. Konajúci súd je povinný v takomto prípade ex offa skúmať existenciu neprijateľných podmienok, na základe ktorých nie je možné od odporcu ako spotrebiteľa požadovať plnenie vyplývajúce z prípadného neplatného právneho úkonu, ktorým je v prejednávanej veci zmenka. Práve z dôvodu posúdenia charakteru základného vzťahu vzniknutého medzi odporcom a spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. ako remitentom okresný súd zistil, že zmenka nie je platná, pretože je vyplnená v rozpore so Zákonom o spotrebiteľských úveroch č. 258/2001 Z.z., keď spoločnosť Pohotovosť s.r.o. vyplnila do zmenky vyššiu sumu, než jej dovoľovalo kogentné ustanovenie § 4 ods.6 Zákona o spotrebiteľských úveroch platného k dátumu podpísania úverovej zmluvy. Práve tento údaj o vyplnení zmenkovej sumy zakladá podľa názoru okresného súdu absolútnu neplatnosť zmenky ako právneho úkonu.

Zmenka nie je platná aj z toho dôvodu, že neobsahuje jednoznačne určenú splatnosť zmenky podľa § 33 ods. 2 zákona zmenkového a šekového a neplatná je aj Dohoda o vyplňovacom práve s poukazom na § 39 OZ pre rozpor s dobrými mravmi, keď sadzba zmenkového úroku bola dohodnutá až vo výške 91,25% ročne.

Okresný súd vyslovil preto právny názor, že s prihliadnutím na platnú právnu úpravu, ktorá chráni spotrebiteľa musel absolútnu neplatnosť zmenky skúmať ex offa a táto jeho povinnosť potom prelamuje aj zásadu, ktorá je zakotvená v čl. 17 Zákona zmenkového a šekového o tom, že jedine dlžník má právo vznášať kauzálne námietky, nielen voči remitentovi, ale aj indosantovi.

Návrh bol podaný navrhovateľom na predtlačenom formulári A podľa bodu 4.4.2. Nariadenia Európskeho parlamentu a rady ES č. 861/2007 z 11.07.2007 o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu, ku ktorému priložil zmenku. Odporca nepodal podľa čl. 5 ods.2 a 3 cit. Nariadenia na tlačive „C“ vyjadrenie a nežiadal nariadiť vo veci pojednávanie. Na pojednávaní, ktoré okresný súd vo veci nariadil navrhovateľ namietal, že nebol daný dôvod na nariadovanie pojednávania a že má súd rozhodnúť o jeho nároku zo zmenky podľa zmenky, ktorú priložil a ktorá je perfektná, a nie podľa spotrebiteľského práva. Odporca pohľadávku navrhovateľa nenamietal.

Podľa čl. 5 ods.1 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady ES č. 861/2007 z 11.07.2007 o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu (ďalej Nariadenie) európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu je písomné. Súd alebo tribunál nariadi ústne pojednávanie, ak to považuje za potrebné

alebo ak o to požiadajú niektorá zo strán. Súd alebo tribunál môže takúto žiadosť odmietnuť, ak sa domnieva, že vzhľadom na okolnosti prípadu ústne pojednávanie zjavne nie je potrebné pre spravodlivé vedenie konania. Dôvody odmietnutia sa uvedú písomne. Iba proti rozhodnutiu súdu alebo tribunálu o odmietnutí takejto žiadosti nemožno samostatne podať opravný prostriedok.

Podľa čl. 5 ods.2 Nariadenia po doručení správne vyplneného tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky súd alebo tribunál vyplní časť I vzorového tlačiva C na odpoveď, ako je uvedené v prílohe III. Kópia tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky a v prípade potreby podporných dokumentov spolu s vyplneným tlačivom na odpoveď sa doručí odporcovi v súlade s článkom 13. Tieto dokumenty sa odošlú do 14 dní od doručenia správne vyplneného tlačiva na uplatnenie pohľadávky.

Podľa čl. 5 ods.3 Nariadenia odporca odpovie do 30 dní po doručení tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky a tlačiva na odpoveď tak, že vyplní časť II vzorového tlačiva C na odpoveď, pričom v prípade potreby poskytne všetky príslušné podporné dokumenty, a zašle ho späť súdu alebo tribunálu, alebo akýmkoľvek iným vhodným spôsobom, pri ktorom nepoužije tlačivo na odpoveď.

Podľa čl. 5 ods.6 Nariadenia akákoľvek protipohľadávka, ktorá sa má podať na vzorovom tlačive A, a akékoľvek príslušné podporné dokumenty sa doručia navrhovateľovi v súlade s článkom 13. Tieto dokumenty sa odošlú do 14 dní od doručenia. Navrhovateľ je povinný odpovedať na akúkoľvek protipohľadávku do 30 dní odo dňa jej doručenia.

Podľa čl. 7 ods.1 Nariadenia do 30 dní od doručenia odpovede odporcu alebo navrhovateľa v lehotách ustanovených v článku 5 ods. 3 alebo 6 súd alebo tribunál vydá rozsudok alebo:

- a) v rámci stanovenej lehoty, ktorá nesmie presiahnuť 30 dní, si vyžiada od strán ďalšie podrobnosti týkajúce sa pohľadávky;
- b) vykoná dôkazy v súlade s článkom 9 alebo
- c) predvolá strany na pojednávanie, ktoré sa uskutoční do 30 dní od predvolania.

Podľa čl. 7 ods.3 Nariadenia, ak sa súdu alebo tribunálu nedoručí odpoveď dotknutej strany v lehote ustanovenej v článku 5 ods. 3 alebo 6, súd alebo tribunál vydá rozsudok o pohľadávke alebo protipohľadávke.

Podľa čl. 19 Nariadenia, pokiaľ toto nariadenie neustanovuje inak, európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi procesným právom členského štátu, v ktorom sa konanie vedie.

Podľa čl. I, § 5 ods. 1 zák. č. 191/1950 Sb., Zákon zmenkový a šekový v znení neskorších predpisov vo zmenke zročnej na videnie alebo na určitý čas po videní môže vystaviteľ ustanoviť zúrokovanie zmenkovej sumy. V inej zmenke platí táto doložka za nenapísanú.

Podľa ods. 2 cit. ust. úrokovú mieru treba udať vo zmenke; ak chýba tento údaj, platí úroková doložka za nenapísanú.

Podľa ods. 3 cit. ust. úrok sa počíta od dátum vystavenia zmenky, pokiaľ nie je určený deň iný.

Podľa čl. I, § 10 cit. zák., ak nebola zmenka, ktorá bola pri vydaní neúplná, vyplnená tak, ako bolo dojednané, nemožno namietajú majiteľovi zmenky, že tieto dojednania neboli dodržané, okrem ak majiteľ nadobudol zmenku zlomyseľne alebo sa pri nadobúdaní zmenky previnil hrubou neobstaranosťou.

Podľa čl. I, § 11 ods.1 cit. zák. každú zmenku, i keď nebola vystavená na rad, možno previesť indosamentom (rubopisom).

Podľa čl. I, § 17 cit. zák., kto je žalovaný zo zmenky, nemôže robiť majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom, okrem ak majiteľ pri nadobúdaní zmenky konal vedome na škodu dlžníka.

Podľa čl. I, § 34 ods. 1 cit. zák. je zmenka na videnie zročná pri predložení. Musí byť predložená na platenie do jedného roku od dátum vystavenia. Vystaviteľ môže túto lehotu skrátiť alebo určiť lehotu dlhšiu. Indosanti môžu tieto lehoty skrátiť.

Podľa čl. I, § 48 ods.1 cit. zák. majiteľ môže postihom žiadať:

1. zmenkovú sumu, pokiaľ nebola zmenka prijatá alebo zaplatená, s úrokmi, ak boli dojednané;
2. šesťpercentné úroky odo dňa zročnosti;
3. trovy protestu a podaných správ, ako aj ostatné trovy;
4. odmenu vo výške jednej tretiny percenta zmenkovej sumy alebo v menšej dohodnutej výške.

Podľa čl. I, § 75 cit. zák., vlastná zmenka obsahuje:

1. označenie, že ide o zmenku, pojaté do vlastného textu listiny a vyjadrené v jazyku, v ktorom je táto listina spísaná;
2. bezpodmienečný sľub zaplatiť určitú peňažnú sumu;
3. údaj zročnosti;
4. údaj miesta, kde sa má platiť;
5. meno toho, komu alebo na rad koho sa má platiť;
6. dátum a miesto vystavenia zmenky;
7. podpis vystaviteľa.

Podľa § 495 OZ platnosti záväzku nebráni, ak nie je vyjadrený dôvod, na základe ktorého je dlžník povinný plniť. Veriteľ je však povinný preukázať dôvod záväzku, s výnimkou cenných papierov hromadne vydaných alebo iných cenných papierov, pre ktoré je zákonom ustanovené, že veriteľ túto povinnosť nemá.

Podľa § 4 ods.6 zák.č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení platnom ku dňu 28.04.2009, v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru, len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške maximálne 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

Podľa ods. 7 cit. ust. veriteľ zodpovedá za škodu vzniknutú spotrebiteľovi porušením odseku 6 veriteľom.

Podľa § 120 ods. 1 O.s.p., účastníci sú povinní označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení. Súd rozhodne, ktoré z označených dôkazov vykoná. Súd môže výnimočne vykonať aj iné dôkazy, ako navrhnú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd zaručujú, že každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci (IV. ÚS 77/02, III.ÚS63/06).

Preskúmaním veci dospel odvolací súd k záveru, že rozhodnutie okresného súdu nie je správne. Odvolanie podané navrhovateľom v súlade s bodom 26 Preambuly, ako aj s čl. 19 Nariadenia a § 201 O.s.p. je tak dôvodné.

Odvolací súd v konaní zistil, že pred súdom prvého stupňa došlo k vadám v postupe súdu podľa čl. 7 ods. 1 Nariadenia pri posudzovaní procesných otázok v priebehu konania, keď súd prvého stupňa postup v konaní, ktorý vyplýva najmä z Nariadenia, ale aj z Občianskeho súdneho poriadku nedodrжал a v súlade s § 120 O.s.p. nepostupoval ani pri dokazovaní. Súd prvého stupňa neposkytol odvolateľovi poučenie o dôkaznej povinnosti, a to v nadväznosti na ním deklarovaný iný právny názor na navrhovateľom uplatnený nárok napriek tomu, že to bolo s prihliadnutím na stav a charakter konania potrebné. V dôsledku absencie poučenia nedošlo zo strany navrhovateľa k uplatneniu procesných práv,

čo má za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, pretože navrhovateľ nemohol splniť svoju povinnosť tvrdenia a ani dôkaznú povinnosť vo vzťahu k inému právnomu posúdeniu veci, keď okresný súd nárok navrhovateľa uplatnený zo zmenky posúdil ako vzťah spotrebiteľský bez toho, aby boli na takýto postup súdu splnené zákonné podmienky. Rozhodnutie súdu prvého stupňa je nesprávne aj z toho dôvodu, že vec nesprávne právne posúdil, pretože nepoužil správne ustanovenie právneho predpisu a nedostatočne zistil skutkový stav veci.

V tejto súvislosti je nutné zdôrazniť, že nárok zo zmenky je uplatnený navrhovateľom ako zahraničnou právnickou osobou podľa Nariadenia EP a Rady (ES) č. 861/2007 z 11.07.2007, ktorým sa zaviedlo európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu na tlačive A podľa čl. 4 ods.1 Nariadenia, ktorú v origináli priložil k návrhu spolu s výpisom z obchodného registra a plnomocenstvom pre právneho zástupcu. Podľa čl. 5 ods.1 Nariadenia je európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu v zásade písomné a súd vec prejedná ústne len vtedy, ak to považuje za potrebné alebo ak to navrhne niektorá zo strán. Odporca k návrhu navrhovateľa, ktorý odporcovi súd zaslal s výzvou na vyjadrenie na tlačive C nezaslal žiadne námietky voči nároku zo zmenky a nenavrhol vykonať žiadne dôkazy a nenamietal ani základný úverový vzťah. Napriek tomu súd účastníkov konania predvolal na ústne pojednávanie s poučeniami obsiahnutými v predvolaní, aj keď navrhovateľ s prejednaním veci na ústnom pojednávaní nesúhlasil a ani odporca pojednávanie vo veci nenavrhol. Z obsahu zápisnice o pojednávaní vyplýva, že súd mienil vec posúdiť právne inak, nie ako nárok zo zmenky tak, ako je uplatnený v návrhu, ale ako nárok zo spotrebiteľského vzťahu. O takomto postupe súdu sa nemohol navrhovateľ, ale ani odporca dozvedieť, a to ani z predvolania na pojednávanie. Okresný súd bol oprávnený postupovať v prejednávaní veci najmä podľa čl. 4 ods.4 Nariadenia a pokiaľ zistil, že nárok uplatnený navrhovateľom patrí do pôsobnosti Nariadenia, že návrh bol podaný navrhovateľom v súlade s čl. 4 ods.1 Nariadenia a bol aj správne vyplnený v jazyku konajúceho súdu, nebol daný dôvod na prejednanie veci na ústnom pojednávaní, ku ktorému súd pristúpi len v tom prípade, kedy nie je možné vec bez prejednania rozhodnúť alebo v prípade, keď o ústne pojednávanie požiada niektorý z účastníkov konania. Okresný súd mal preto podľa čl. 5 ods. 3 a čl. 7 Nariadenia vychádzať z uplatneného nároku zo zmenky a vec s prihliadnutím na absenciu námietok odporcu, bez ktorých sa nedá odôvodniť postup podľa § 17 zákona zmenkového a šekového rozhodnúť bez pojednávania.

Odvolací súd je toho právneho názoru, že ak súd prvého stupňa nariaďoval pojednávanie preto, že mienil nárok uplatnený navrhovateľom ako nárok zo zmenky posúdiť právne inak, mali mať obaja účastníci právo na spravodlivý súdny proces, na rovnosť pred zákonom, na navrhovanie dôkazov a na vyjadrenie sa k dokazovaniu, ktoré vykonal súd na preukázanie vzniku spotrebiteľského vzťahu vyplývajúceho z úverovej zmluvy a Všeobecných obchodných podmienok, ktoré tvoria jej nedeliteľnú súčasť a ktoré získal výlučne sám z exekučného spisu, keďže žiaden návrh na dokazovanie zo strany navrhovateľa, ale ani odporcu nebol podaný.

Postup okresného súdu, keď predvolal účastníkov na pojednávanie bez toho, že by to bol ktorýkoľvek z nich navrhol, že vykonal dokazovanie, ktoré nenavrhol ani jeden z účastníkov konania sám, ex offo a že skúmal spotrebiteľský vzťah, ktorého právne posúdenie nie je predmetom tohto konania, nie je správny. Predmetom sporu je len nárok zo zmenky ako abstraktného cenného papiera, ktorý získal navrhovateľ ako indosatár bez toho, že by mal akúkoľvek povinnosť preukazovať záväzkový vzťah, ktorý zmenka pôvodne zabezpečovala. Takýto postup súdu je v rozpore nielen s Nariadením, ale aj s Občianskym súdnym poriadkom, a to najmä preto, že účastníci nenavrholi vykonať žiadne dokazovanie a toto vykonával súd bez akýchkoľvek námietok zo strany odporcu, ktoré jediné by ho na postup, ktorý zvolil, oprávňovali. Okresný súd tak rozhodoval v rozpore s § 17 Zákona zmenkového a šekového.

Nie je možné súhlasiť s právnym názorom okresného súdu o tom, že k prejednaniu veci pristúpil preto, že sa mu javil návrh zjavne neopodstatnený, pretože neopodstatnenosť návrhu, rovnako ako jeho neprípustnosť je možné posudzovať výlučne z procesného hľadiska, a nie z hmotnoprávneho. Neopodstatneným návrhom by bol taký návrh, ktorým by sa navrhovateľ domáhal voči odporcovi zaplata pohľadávky, za ktorú zodpovedá iná osoba, a teda odporca by nebol vecne pasívne legitimovaný, čo by vyplývalo už z návrhu, príp. že by bol nárok prekludovaný. Za neprípustný nárok, ktorý by bol uplatnený v súdnom konaní by sa mohol považovať napr. nárok na výplatu plnenia z hry alebo výhry zo stávky podľa § 455 ods.2 OZ. Z obsahu návrhu navrhovateľa však jednoznačne vyplýva, že si uplatnil nároky zo zmenky, ktorú odporca podpísal a ktorú pôvodný majiteľ previedol na navrhovateľa rubopisom, preto nemôže byť navrhovateľom uplatnený nárok neprípustný.

Odvolací súd sa nestotožnil s právnym názorom okresného súdu o tom, že pojednávanie bolo potrebné nariadiť aj z toho dôvodu, že odporca na tlačive C nemohol pre obmedzený priestor uviesť všetky svoje argumenty proti pohľadávke navrhovateľa, pretože čl. 5 bod 3 Nariadenia nevyklučuje, aby účastník konania svoje stanovisko vyjadril aj na osobitnom liste, ktoré súdu s vyplneným tlačivom C doručí. Takýto dôvod na nariadenie pojednávania nie je relevantný.

Názor navrhovateľa, že by mal súd v prejednávanej veci rozhodovať o nariadení pojednávania uznesením podľa čl. 5 ods.1 Nariadenia nie je správny. Podľa tohto článku Nariadenia postupuje súd len vtedy, ak rozhoduje o tom, či nárok spadá do pôsobnosti Nariadenia alebo keď zamietne žiadosť ktoréhokoľvek z účastníkov o nariadenie ústneho pojednávania, o ktorý prípad sa v prejednávanej veci nejedná.

Z obsahu spisového materiálu tak vyplýva, že prvostupňový súd vykonal dokazovanie podľa § 120 ods.1 O.s.p., ktoré účastníci konania nenavrholi z dôvodu, že ich vykonanie bolo podľa jeho názoru nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Faktom však je, že súdom vykonané dokazovanie nebolo vykonané na tvrdenia navrhovateľa, ktorý jasne, úplne a zrozumiteľne v tlačive A uplatnil práva zo zmenky a ktorý uviedol, že nie je jej pôvodným majiteľom, ale je indosatárom, ale ani na tvrdenia odporcu, ktorý voči forme a obsahu zmenky nevzniesol žiadne námietky a ani žiadne návrhy na vykonanie ďalších dôkazov, ktoré by boli nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci.

Napriek tomu prvostupňový súd vykonal dokazovanie úverovou zmluvou, ktorú získal z exekučného spisu spolu s ďalšími listinnými dôkazmi, a to Všeobecnými obchodnými podmienkami, ktorými však navrhovateľ nenavrhol vykonať dokazovanie a ktoré ani pre rozhodnutie o úhrade zmenkovej sumy a jej príslušenstva nebolo nevyhnutné, pretože pre takto uplatnený nárok stačí, ak je zmenka, ktorá je v origináli predložená navrhovateľom platná a obsahuje všetky náležitosti vlastnej zmenky upravené v § 75 Zákona zmenkového a šekového.

Odvolací súd nepovažuje právny názor okresného súdu o tom, že zmenka je neplatná za správny.

Odvolaciemu súdu je z dokazovania vykonaného okresným súdom úverovou zmluvou a všeobecnými obchodnými podmienkami, ako aj zmenkou zrejme, že medzi pôvodným majiteľom zmenky, spoločnosťou Pohotovosť s.r.o. a odporcom bola uzavretá úverová zmluva, na základe ktorej poskytol navrhovateľ odporcovi konkrétnu sumu, ktorej návratnosť zabezpečil vystavením blankozmenky ako vlastnej zmenky, v ktorej nebola vyplnená suma a ani splatnosť, pretože sa na takomto vyhotovení zmenky zmluvné strany dohodli. Dohoda o vyplňovacom práve je obsiahnutá v čl. 14 Všeobecných obchodných podmienok (VOP), na základe ktorej bola spoločnosť Pohotovosť s.r.o. ako pôvodný majiteľ - remitent oprávnená dopísať do zmenky takú výšku sumy, s ktorou odporca meškal ku dňu splatnosti zmenky.

V čl. I § 10 Zákona zmenkového a šekového je obsiahnutá právna úprava pre blankozmenku, vystaveniu ktorej predchádza dohoda o vyplňovacom práve. Blankozmenka je v čase jej vystavenia zmenkou neúplnou a zmenkou skutočnou sa stane až potom, keď ju neskôr doplní iná osoba než jej vystaviteľ, ktorý do nej dopíše dlžnú sumu a splatnosť. Až po jej doplnení nastanú účinky zmenky ex tunc tak, ako keby bola táto listina od začiatku uvedená do obehu ako dokonalá zmenka. Vyplňovacím vyhlásením sa udeľuje právo k dotvoreniu zmenky práve na základe vyplňovacieho práva, pričom udeliť toto právo formálne či neformálne môže len ten, kto uvádza takúto listinu do obehu. Vyplňovacie vyhlásenie smeruje preto na prvého majiteľa zmenky, ktorá nie je ešte vyplnená.

Zmenka je cenným papierom vydaným v zákonom stanovenej forme, ktorým sa zmenkový dlžník zaväzuje majiteľovi zmenky zaplatiť v mieste a čase uvedenom v zmenke čiastku v nej určenú. Ide tak o záväzok, ktorý je priamy, bezpodmienečný, nesporný a abstraktný. Zákon dáva dlžníkom z takejto zmenky len možnosť podať námietku proti majiteľovi, avšak neupravuje, že by takáto listina nebola platnou zmenkou. S tým potom súvisí aj dôkazná povinnosť na strane dlžníkov, ktorí musia namietkať a preukázať, že šlo pôvodne o blankozmenku, ktorá mala byť vyplnená inak, a teda musia preukázať obsah vyplňovacieho práva, ako aj to, že blankozmenka bola vyplnená v rozpore s vyplňovacím vyhlásením, a teda aj s udeleným vyplňovacím právom, čo sa v prejednávanej veci nestalo. Ak by bola zmenka stále v dispozícii pôvodného majiteľa, ktorému bola na vyplnenie odovzdaná, bol by odporca na takúto námietku

oprávnený, avšak len voči nemu. Ak však bola zmenka prevedená na iného majiteľa tak, ako je tomu v prejednávanej veci, musí dlžník preukázať, že nový majiteľ bol pri nadobúdaní zmenky v zlej viere alebo že sa previnil aspoň hrubou nebanlivosťou. Zlou vierou budú najmä tie prípady, kedy majiteľ nechá na seba previesť nevyplnenú zmenku, pričom vie ako má byť vyplnená, ale má za cieľ zneužiť túto listinu tak, že ju vyplní nesprávne príp. že ju nadobudol len preto, aby zbavil odporcu ako dlžníka možnosti vzniesť voči pôvodnému majiteľovi, remitentovi kauzálne námietky.

Pri vystavení blankozmenky nie je možné určiť, ktorým dňom nastane jej splatnosť, pretože takéto rozhodnutie je na majiteľovi zmenky, ktorý v rámci lehoty na predloženie môže kedykoľvek zmenku na platenie označenej osobe predložiť. Zmenku je potrebné zaplatiť bez zbytočného omeškania, pretože sa táto stáva splatnou ihneď potom, ako ju ten, komu je predložená podľa § 34 Zákona zmenkového a šekového, uvidí. Aj keď ust. § 34 cit. zák. upravuje povinnosť predložiť zmenku na platenie do jedného roka od dátumu vystavenia, môže ten, kto zmenku vystavil túto lehotu skrátiť alebo určiť dlhšiu lehotu. Lehota, ktorá je uvedená na zmenke plyní od dátumu, kedy bolo možné najskôr zmenku predložiť na platenie, a nie tak, ako je to bežné, od dátumu vystavenia uvedeného na zmenke - § 77 ods.1 Zákona zmenkového a šekového.

Práve pri zmenkách na videnie - vista zmenka a zmeniek splatných v určitej lehote po videní - lehotná vista zmenka, ktoré nemajú pri ich vystavení splatnosť exaktne stanovenú, z dôvodu, že táto je závislá na majiteľovi zmenky, sa pripúšťa úročenie zmenky podľa § 5 ods.1 ZZŠ. V zmenke predloženej navrhovateľom je stanovená úroková miera, ako aj obdobie úročenia. Obdobie úročenia je spravidla určené dňom vystavenia zmenky, pričom tento údaj zo zmenky priamo vyplýva, resp. na zmenke môže byť určený aj iný deň, ako začiatok úročenia zmenky, nie však skorší, než je dátum vystavenia zmenky. Zo Zákona zmenkového a šekového nevyplýva žiadne pravidlo, ktoré by stanovovalo, dokedy sa zmenková suma úročí. Nevyplýva to ani z čl. I § 48 ods.1 v nadväznosti na čl. I § 77 ods.2 Zákona zmenkového a šekového. Ak je úrok odmenou za poskytnutie určitých finančných prostriedkov, potom patrí až do zaplatenia, t.j. do doby, dokedy sú finančné prostriedky používané napriek tomu, že sa tak deje po splatnosti zmenkovej sumy a súbežne vzniká právo na sankčný úrok. Nejde o vadu zmenky, ak výstavca, pokiaľ ide o koniec doby úročenia stanovil dátum, do ktorého najneskôr je možné zmenku úročiť, aj keby sa pre nepredloženie nestala do tejto doby splatnou.

Odvolací súd považuje z vyššie uvedených dôvodov zmenku predloženú navrhovateľom, z ktorej vyplýva jednoznačne doba splatnosti, pretože obsahuje údaj „zaplatte pri predložení“ za zmenku platnú, splatnú na videnie tak, ako to vyplýva z § 33 ods.1 Zákona zmenkového a šekového. Splatnosť zmenky nastáva v momente jej predloženia, pričom predložiť ju je možné podľa § 34 ods. 1 Zákona zmenkového a šekového v lehote 4 rokov od jej vystavenia a až po jej predložení v lehote 4 rokov nastáva jej splatnosť. Nie je preto daná žiadna postupná splatnosť tak, ako to okresný súd v odôvodnení nesprávne uviedol.

Podľa § 11 Zákona zmenkového a šekového je každú zmenku možné previesť indosamentom a v prípade, že k takémuto prevodu dôjde, nadobudne nový majiteľ všetky práva zo zmenky. Nestáva sa však právnym nástupcom, ale novým nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, nie však z úverového vzťahu, ktorý zmenka pôvodne zabezpečovala. Práve z tohto dôvodu môže odporca ako priamy dlžník namietat voči navrhovateľovi ako poslednému majiteľovi zmenky, že vedome konal na jeho škodu, čo ale neznamená námietku nedostatku práv k zmenke, ale len obranu dlžníka proti platnému zmenkovému záväzku. Skutočnosť, že majiteľ konal protiprávne môže tak mať za následok jeho povinnosť nahradiť škodu, ktorá by v dôsledku toho dlžníkovi zo zmenky vznikla.

Aj keď by bolo dojednanie zmluvných strán v čl. 14 VOP o tom, že zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktorému vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky neplatné pre rozpor s ust. § 4 ods.6 zák.č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch tak, ako to posúdil okresný súd, nemá tento záver súdu na prejednávanú vec, predmetom ktorej je nárok zo zmenky podstatnejší vplyv, pretože takéto porušenie oprávňuje dlžníka len na to, aby si mohol voči poskytovateľovi úveru, ktorý nie je účastníkom tohto konania uplatniť náhradu škody tak, ako to vyplýva z ods. 7 § 4 zák.č. 258/2001Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení platnom ku dňu uzavretia úverovej zmluvy. Nemá však za následok neplatnosť zmenky a ani neplatnosť dohody o vyplňovacom práve obsiahnutej v čl. 14 VOP.

Odvolací súd nesúhlasí s právnym názorom okresného súdu na spôsob vykonania dokazovania odôvodnený práve charakterom úverového vzťahu, ako vzťahu spotrebiteľského, kedy súd ex offio skúma, či na strane spotrebiteľa nedošlo k poškodeniu jeho práv dojednaním takých podmienok v záväzkovom vzťahu, ktoré majú charakter nekalých podmienok. Za daného stavu, keď dlžník, aj keď v pozícii spotrebiteľa nepreukázal, že nový majiteľ zmenky konal pri jej nadobúdaní vedome na jeho škodu a keď nepodal žiadne námietky vyplývajúce z jeho vzťahu k navrhovateľovi a ani zo záväzkovo-právneho vzťahu, ku ktorému sa zmenka viazala, a teda voči remitentovi, ako skoršiemu majiteľovi zmenky, nie je možné takýto výklad okresného súdu akceptovať. Navrhovateľ v konaní uplatňuje záväzok odporcu, že za zmenku zaplatí sumu, ktorú doplnil do zmenky pôvodný majiteľ, pričom súd posudzoval navrhovateľom uplatnený nárok ako zmluvný záväzok vzniknutý zo spotrebiteľskej zmluvy, a nie ako nárok zo zmenky, čo je neprípustné.

Odvolací súd nemá výhrady k právnemu posúdeniu zmenky vyhotovenej za účelom splatenia spotrebiteľského úveru ako zabezpečovacej zmenky. Je však treba zdôrazniť, že sa jedná o dva samostatné, vedľa seba existujúce záväzky, pričom aj zabezpečovacia zmenka má nespornú a abstraktnú povahu.

Odvolací súd zdôrazňuje, že predmetom sporu nie je nárok zo spotrebiteľskej zmluvy, ale nárok zo zmenky, ktorá indosáciou charakter zabezpečovacej zmenky stratila a nadobudla charakter zmenky na platenie. Posudzovanie základného vzťahu by malo význam len vtedy, keby odporca ako spotrebiteľ vzniesol voči majiteľovi námietky, že k indosácii došlo na jeho škodu alebo ak by podal relevantné kauzálne námietky týkajúce sa úverovej zmluvy, príp. zmenky, čo by však musel v konaní aj preukázať, a to napriek tomu, že v čase uzavretia úverovej zmluvy platila právna úprava, ktorá v § 2 písm. a/ a b/ a v § 4 ods.6 zák.č. 285/2001 Z.z. cit. zák. v znení účinnom do 11.06.2010 obsahovala zákaz plniť dlh zmenkou. Veriteľ smel prijať od dlžníka zmenku na zabezpečenie svojho nároku zo spotrebiteľského úveru, len ak šlo o zabezpečovacia zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia bola maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške max. 30% istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Skutočnosť, že zmenková suma vyplnená do zmenky presahovala maximálnu zmenkovú sumu upravenú v § 4 ods.6 zák.č. 258/2001 Z.z., v dôsledku čoho bola vyplnená v rozpore so zákonom mohla mať za následok len vznik práva na náhradu škody, avšak nemohla spôsobiť absolútnu neplatnosť zmenky.

Z tohto dôvodu nemohlo dôjsť k prelomeniu zásady stanovenej v čl. I, § 17 zák. č. 191/1950 Zb. zmenkového a šekového tak, ako to vyplynulo z odôvodnenia rozhodnutia okresného súdu, pretože aplikácia ust. § 4 ods.6 zák.č. 258/2001 Z.z. in fine, kde zákonodarca uviedol, že ide o zákonné ustanovenie, ktoré platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky by prichádzala do úvahy len v prípade posudzovania vzťahu odporcu ako dlžníka k pôvodnému majiteľovi zmenky, voči ktorému jedine by mohol odporca vznášať kauzálne námietky takéhoto obsahu, ktorého opodstatnenosť by musel preukázať, čo však neurobil.

Ustanovenie § 17 Zákona zmenkového a šekového vyjadruje zásadu abstraktnosti zmenkových záväzkov, čo znamená, že v prípade zmenky ide o záväzky celkom oddelené od všeobecných záväzkových vzťahov, ktoré viedli k jej vzniku, čo platí aj pre zmenky zabezpečovacie. Dlžník preto nemôže namietkať voči povinnosti zaplatiť zmenku, ktorá vyplýva z jeho pôvodného vzťahu s Pohotovosťou s.r.o., a to práve z toho dôvodu, že došlo k jej indosácii. Podľa názoru odvolacieho súdu je to výlučne odporca, kto je povinný tvrdiť na svoju obranu proti platobnej povinnosti zo zmenky všetky skutočnosti, ktoré považuje za významné. Ak má v tomto smere povinnosť tvrdenia odporca, potom má podľa ust. § 120 ods.1 O.s.p. tiež dôkaznú povinnosť, a to na všetky svoje tvrdenia.

Z ust. § 17 Zákona zmenkového a šekového jednoznačne vyplýva prekážka prenesenia kauzálnych námietok na ďalšieho nadobúdateľa zmenky, ktorým je navrhovateľ, čo je práve dôsledkom abstraktnosti a nespornosti záväzku zo zmenky. Táto prekážka môže byť prelomená len v tom prípade, ak dlžník zo zmenky preukáže, že nový majiteľ nadobudol zmenku nepoctivo. V tejto súvislosti je treba zdôrazniť, že práve ustanovenie § 17 Zákona zmenkového a šekového slúži na ochranu dlžníka zo zmenky proti nepoctivému nadobúdateľovi zmenky, a to bez ohľadu na to, či je alebo nie je spotrebiteľom. Aj keď sú zmenkový dlžník a aj zmenkový veriteľ podľa Zákona zmenkového a šekového v rovnakom postavení, nie je vylúčené, že dôjde k situácii, keď sa zmenka použije voči subjektom, od ktorých je len ťažko možné očakávať znalosť zmenkovej úpravy. Práve preto je potrebné rozlišovať situáciu,

kedy vstupuje do zmenkového právneho vzťahu podnikateľ, ktorý je profesionálom s nepodnikateľom, väčšinou spotrebiteľom a kedy vstupujú do právneho vzťahu dvaja podnikatelia. Takéto posúdenie má nesporne význam najmä z dôvodu zistenia, či nedochádza k zneužívaniu zmenkového práva a či nedochádza aj k neprimeranému zvýhodneniu jednej zo zmluvných strán na úkor druhej. Takéto zisťovanie má však svoj význam len v tom prípade, ak sú zo strany dlžníka vznesené námietky proti povinnosti zaplatiť zmenku, o platnosti a záväznosti ktorej nie sú inak žiadne pochybnosti. Dlžník preto musí takéto námietky nielen uplatniť, ale v súdnom konaní ich musí najmä zdôvodniť a podložiť dôkazmi, pretože majiteľ zmenky je dostatočne legitimovaný už zmenkou samotnou (§ 495 OZ) bez toho, že by musel preukazovať dôvod vzniku zmenky, dôvod jej prijatia, indosácie a pod.

Závazky zo zmenky, aj keď vznikli z konkrétnych zmluvných záväzkov, sú záväzkami samostatnými. Nie je preto možné súhlasiť s názorom okresného súdu, že sú závislé na úverovom vzťahu. Ak je návrhom uplatnený nárok zo zmenky, nie je možné bez ďalšieho v takomto konaní rozhodovať o záväzkoch zo zmluvy, ani keď je nepochybné, že s danou zmenkou súvisia. Odvolací súd sa preto nestotožnil s názorom okresného súdu, že odčlenenie zmenkového abstraktného vzťahu od vzťahu spotrebiteľského nie je možné z dôvodu, že v spotrebiteľských vzťahoch bolo použitie zmenky regulované a obmedzené zákonom.

Záveru okresného súdu, ktoré vychádzajú len z právneho vyhodnotenia skutkového stavu týkajúceho sa základného, aj keď spotrebiteľského vzťahu, posúdenie ktorého nebolo predmetom sporu, pretože odporca ako dlžník zo zmenky žiadne kauzálne námietky nevzniesol, na prelomenie základnej zásady obsiahnutej v § 17 Zákona zmenkového a šekového nestačia. Takýto postup súdu je preto v rozpore s § 17 Zákona zmenkového a šekového, ktorý dokazovanie ohľadom základného vzťahu pripúšťa len vtedy, ak boli ohľadom kauzálneho vzťahu podané, ale aj dlžníkom preukázané, námietky.

Zásadu nespornosti a abstraktnosti zmenkových záväzkov môže prelomiť len taká skutočnosť, že sám majiteľ nekonal pri nadobúdaní zmenky poctivo a že konal na škodu dlžníka. V takom prípade sa navodzuje stav, kedy dlžník nadobudne presvedčenie, že v dôsledku prevodu zmenky nemá možnosť námietky kauzálnej povahy vznášať, pretože vychádza z toho, že ide o nového originálneho majiteľa zmenky a vtedy má dlžník právo uplatniť obranu námietkami aj proti tomuto novému majiteľovi. Samotná námietka nepoctivého nadobudnutia zmenky ďalším majiteľom ku škode dlžníka musí byť ako relatívna námietka dlžníkom vznesená a musí byť ním tiež preukázaná. Podľa zákona zmenkového a šekového bol preto súd oprávnený skúmať len to, či zmenka obsahuje všetky náležitosti, ktoré sa musia pre jej platnosť zo zákona povinne do nej uviesť, nie však podmienky jej vystavenia a ani jej neprípustnosť.

Aj keď v prípade spotrebiteľov je potrebné prihliadať na ich špecifické záujmy a postavenie, súčasná právna úprava už dôslednejšie chráni spotrebiteľa tým, že zakazuje používanie zmienek na zabezpečenie spotrebiteľského úveru, čím sa nesporne zabráni zneužívaniu práva podnikateľov poskytujúcich spotrebiteľské úvery spotrebiteľom na ich ujmu.

Zákaz zneužitia práva je jedným zo základných princípov fungovania právneho štátu, napriek tomu právna úprava zmenkového práva je prísne formálna a neumožňuje súdu bez podania námietok dlžníkom prelomiť zásadu uvedenú v § 17 Zákona zmenkového a šekového tak, aby sa mohol súd zaoberať základným záväzkovým vzťahom, ktorý môže mať charakter spotrebiteľského vzťahu.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel odvolací súd k záveru, že rozhodnutie okresného súdu je potrebné podľa § 221 ods. 1 písm.f/ a h/ O.s.p. zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

Okresný súd bude v ďalšom konaní postupovať v zmysle návrhu navrhovateľa, ktorým si ako indosatár uplatnil právo zo zmenky, pričom v konaní nie je povinný preukazovať existenciu žiadneho záväzkového vzťahu a ani žiadne ďalšie skutočnosti, pretože to Zákon zmenkový a šekový nadobúdateľovi zmenky, ktorý sa nestáva právnym nástupcom pôvodného majiteľa v žiadnom svojom ustanovení neukladá. Okresný súd musí mať na zreteli, že zmenka, ktorá mala nesporne zabezpečovací charakter tak, ako to okresný súd správne zistil, sa v dôsledku indosácie stala zmenkou na platenie, čím zabezpečovací charakter zmenky stratila. V prípade, že dlžník v rámci svojej obrany nepodá také námietky, ktoré by odôvodňovali postup súdu podľa § 17 Zákona zmenkového a šekového voči terajšiemu majiteľovi zmenky, a teda že navrhovateľ konal pri indosácii zmenky na škodu dlžníka, nie je okresný súd oprávnený

bez takýchto námietok ex offa skúmať a vykonávať dokazovanie ohľadom záväzkového vzťahu, aj keď by to bol záväzkový vzťah spotrebiteľský.

Nárok zo zmenky uplatnený navrhovateľom okresný súd posúdi podľa Zákona zmenkového a šekového, pričom bude vychádzať z právneho názoru odvolacieho súdu o tom, že navrhovateľom predložená zmenka je zmenkou platnou, a to aj pokiaľ ide o určenie doby splatnosti pre zmenkovú sumu, tak aj o obdobie úročenia zmenkovej sumy a aj dohody o vyplňovacom práve.

V roku 1931 bola na konferencii o zjednotení dohôd šekového práva prijatá dohoda o jednotnom Zákone šekovom, ktorú podpísalo aj Československo, pričom zmluvné strany sa zaviazali zaviesť na svojich územiach Jednotný zákon v súlade s prílohami k nemu. Obsah ustanovenia § 17 Zákona zmenkového a šekového je zhodný s čl. 17 Jednotného zákona zmenkového, ku ktorému nebola prijatá Československom, ale ani Slovenskou republikou žiadna výhrada (Dohoda o Jednotnom zákone zmenkovom s Prílohou I. Jednotný zákon zmenkový zo dňa 17.06.1930, súčasťou ktorého je aj Príloha II).

Zákon zmenkový a šekový č. 191/1950 je výsledkom dlhodobého historického vývoja zmenkového práva a z vyššie uvedených medzinárodných dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná, vychádza. Od začiatku slúžili zmenky ako prostriedok úveru a v tejto funkcii zostali až doteraz, aj keď niekedy plnia funkciu zabezpečovacieho prostriedku, ktorá však nemá povahu záväzku akcesorického, závislého svojou existenciou na existencii iného záväzkového vzťahu. Nie je preto možné, vyňať dlžníkov, ktorí sú spotrebiteľmi z pôsobnosti tohto ustanovenia, ak žiadne relevantné námietky predpokladané § 17 Zákona zmenkového a šekového voči indosatárovi nevzniesli, pretože sa tak vytvára situácia, za ktorej by pre iných dlžníkov zo zmenky, ktorí sú tiež fyzickými osobami, avšak nie sú spotrebiteľmi nebol výklad § 17 Zákona zmenkového a šekového, cez ktorý by sa poskytla ochrana spotrebiteľovi ako slabšej zmluvnej strane, pre týchto použiteľný. Presadeniu takého výkladu, ktorý pripúšťa prelomenie § 17 Zákona zmenkového a šekového tak bránia hranice platného práva, pretože takýto extenzívny výklad by mohol viesť už k takému dotváraniu práva, ktoré je neprípustné. Bez relevantných námietok dlžníka, aj keď je spotrebiteľom, je preto výklad prelomenia zásady stanovenej v § 17 Zákona zmenkového a šekového v zrejmom rozpore s jeho výslovným znením.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je odvolanie prípustné.